

Memo

Aan: Gemeenteraden van de gemeenten Oegstgeest, Leiderdorp, Zoeterwoude, Voorschoten en Leiden.

Van: Fracties Hart Voor Katwijk en KiesKatwijk in de gemeenteraad van Katwijk.

Betreft: Kanttekeningen bij de voorgenomen oprichting Warmtebedrijf Leidse Regio

Datum: 15 november 2021.

Geachte collega-raadsleden,

Nadat onze gemeenteraad zich op 27 mei 2021 positief had uitgelaten over nader onderzoek m.b.t. regionale *samenwerking* op het gebied van de warmtetransitie, en dan specifiek wat betreft het gebruik van restwarmte via WarmtelinQ+, zagen we ons recent geconfronteerd met vergaande en ook vergaand uitgewerkte voorstellen. Het doel lijkt de oprichting van een Regionaal Warmtebedrijf te zijn dat op afstand van de politiek wordt geplaatst. Wat ons betreft zijn er tal van onduidelijkheden en zien we ook enorme risico's. De recente (financiële) ramp met het Warmtebedrijf Rotterdam rechtvaardigt een voorzichtige houding. Vanuit die attitude hebben we een aantal politieke vragen gesteld aan B&W van onze gemeente. Omdat het een regionaal initiatief betreft menen wij er goed aan te doen u op de hoogte te stellen van onze bedenkingen. De bijgevoegde vragen geven daar inzicht in. Wellicht kunt u nuttig gebruik maken van deze informatie.

Met collegiale groet,

Gijsbert Schrijvers

Jaap Haasnoot

Namens de fracties van Hart Voor Katwijk en KiesKatwijk

Politieke vragen ex artikel 41 RvO

Aan: College van Burgemeester & Wethouders der gemeente Katwijk

Van: Fracties Hart Voor Katwijk en KiesKatwijk

Betreft: Voorgenomen oprichting Warmtebedrijf Leidse Regio

15 november 2021.

Geacht College,

Op 27 mei 2021¹ heeft de gemeenteraad uw college onder een aantal voorwaarden toestemming gegeven om tot SAMENWERKING over te gaan in de Leidse regio m.b.t. het onderwerp warmtetransitie en daarover een convenant aan te gaan. Het benutten van restwarmte zou in het initiatief centraal moeten staan heeft de gemeenteraad besloten. Het gaat ons inziens een beetje ver om met een mandaat van de gemeenteraad dat toestemming geeft om "samenwerking" aan te gaan, vervolgens aan te sluiten op een initiatief waarbij we een eenrichtingsweg inslaan in de richting van het oprichten van een zelfstandig energiebedrijf, waarvan de juridische vormgeving, interne gezags- en eigendomsverhoudingen en de hieruit resulterende kosten onduidelijk zijn. Het is ook onduidelijk bij wie de voordelen terecht zullen komen en of die in verhouding zijn met de verdeling van kosten op basis van inwonertallen. Vervolgens gaat u zelfstandig besluiten nemen in dit traject en krijgt de gemeenteraad slechts de mogelijkheid om vrijblijvend wensen en bedenkingen te uiten. Wij zien hier grote (financiële) risico's en nauwelijks voordelen voor de inwoners van Katwijk. Het besluitvormingsproces is op zijn minst onzorgvuldig maar eigenlijk onacceptabel omdat u uw bevoegdheden wel erg ruim geïnterpreteerd heeft.

Op 27 mei besloot de gemeenteraad om uw college onder voorwaarden mandaat te verlenen om afspraken met externe partijen te kunnen maken. Inmiddels heeft u ons (drie maanden te laat) een uitwerking in het verlengde van het genoemde raadsbesluit doen toekomen. Hierin mandateert u de door ons aan u gemandateerde bevoegdheden zonder voorafgaand overleg met de gemeenteraad weer door aan de gemeente Leiden. Tenslotte is nog vermeldenswaard dat in het punt 5 en 6 van het genoemde raadsbesluit d.d. 27 mei 2021 is vastgelegd dat u slechts afspraken met derden kunt maken indien er sprake is van:

- a) Het niet overschijden van de voorwaarden in het raadsbesluit, en
- b) tijdige besluitvorming en uitvoering van de WarmtelinQ+ en de beschikbaarheid van restwarmte.

Onze fracties constateren o.a. de volgende opmerkelijke zaken:

- A. Er is in uw voorgenomen besluit geen sprake van afspraken met het oog op *samenwerking* door gemeenten maar van *overdracht van niet verplichte taken* aan een

¹ Zie raadsbesluit

[https://katwijk.raadsinformatie.nl/document/10193114/1/9_%20Raadsbesluit%20Samenwerking%20warmtetransitie%20tussen%20zes%20gemeenten%20in%20de%20Leidse%20regio%20en%20benutten%20van%20restwarmte%20via%20WarmtelinQ+%20\(1891088\)](https://katwijk.raadsinformatie.nl/document/10193114/1/9_%20Raadsbesluit%20Samenwerking%20warmtetransitie%20tussen%20zes%20gemeenten%20in%20de%20Leidse%20regio%20en%20benutten%20van%20restwarmte%20via%20WarmtelinQ+%20(1891088))

onduidelijk gestructureerd gezelschap met de kenmerken van een bedrijf onder beheer en leiding van de gemeente Leiden ("opdrachtnemer" in DVO);

- B. De afspraken zijn zeer gedetailleerd, vergaand en bindend, betreffen dus in feite een juridisch contract en gaan daarmee veel verder dan een convenant, dat het aangaan van een inspanningsverplichting suggereert;
- C. Energiedistributie is geen gemeentelijke taak, er ligt ook geen opdracht van het Rijk of wetgeving die verplicht om hieraan uitvoering te geven;
- D. Het is onduidelijk wat onze zeggenschap is in het "bedrijf";
- E. Het lijkt er op dat er na deelname in deze aanvangsfase geen weg terug meer is, bijvoorbeeld omdat alle gesloten contracten (en daaruit voortvloeiende kosten) blijvend gerespecteerd moeten worden, en er is geen sprake is van restitutie van reeds gedane betalingen (b.v. $\pm$ 5 ton t.b.v. startkapitaal voor het Warmtebedrijf);
- F. Er wordt geen gebruik gemaakt van een constructie conform de WGR (Wet Gemeenschappelijke Regelingen) die specifiek bedoeld is voor gezamenlijk uit te voeren activiteiten door samenwerkende gemeenten;
- G. De ambities die zijn voorgelegd gaan veel verder dan het benutten van restwarmte waartoe het initiatief in het raadsbesluit wordt beperkt;
- H. We constateren dat realisatie van WarmtelinQ+ c.q. de beschikbaarheid van restwarmte zeer onzeker en mogelijk twijfelachtig is, en dus is een besluit om deel te nemen aan een initiatief richting een Regionaal Warmtebedrijf op zijn minst ontijdig en gezien de gestelde voorwaarde eigenlijk niet mogelijk;
- I. We constateren overigens dat ook de beschikbaarheid van geothermie zeer onzeker en twijfelachtig is omdat de provincie Zuid Holland deze week haar veto heeft uitgesproken over boorvergunningen in onze regio;
- J. U had slechts bevoegdheid om afspraken met derden te maken binnen het raamwerk van de voorwaarden die in het raadsbesluit worden genoemd. De doormandatering van bevoegdheden van onze raad naar de gemeente Leiden (penvoerder en opdrachtnemer), het verbreden van de doelstellingen en ambities, en in plaats van samenwerking over te gaan tot het veel verdergaande uitbesteden van taken aan wat defacto een Regionaal Warmtebedrijf gaat worden vallen ons inziens daar buiten. Om dan vervolgens de gemeenteraad slechts de mogelijkheid te bieden om wensen en bedenkingen te uiten is een gotspe, niet passend in onze democratische traditie, niet passend in een moderne bestuursstijl en juridisch mogelijk niet correct.

Wij trekken uit het voorgaande de voorlopige conclusie dat u uw bevoegdheden heeft overschreden of ongewenst heeft opgerekt. In dat kader hebben wij de volgende vragen aan uw college:

- 1) Kunt u een commentaar en repliek geven op alle door ons hiervoor genoemde punten A t/m J?
- 2) Wilt u bij elk punt een duidelijke argumentering geven indien u het niet met onze zienswijze eens bent?
- 3) Bent u gezien de overwegingen in punt J het met ons eens dat u gezien het raadsbesluit van 27 mei geen bevoegdheid heeft om zelfstandig te beslissen over deelname aan wat defacto een Regionaal Warmtebedrijf (onder operationele besturing van de gemeente Leiden) is?

- 4) Kunt u aangeven of het zonder voorafgaand overleg met de gemeenteraad, of zonder besluitvorming door deze raad, mogelijk is om door de raad aan u gemandateerde bevoegdheden door te mandateren aan derden? Op welk wetsartikel is dat gebaseerd?
- 5) Waarom is er sprake van een geheimhoudingsplicht in de DVO?
- 6) Bent u bereid om gezien het voorgaande uw raadsvoorstel, waarin de gemeenteraad slechts de rol van inspraakpartner i.p.v. beslisser heeft, in te trekken?
- 7) Waarom is er een bedrijfsmatige constructie en een investeringsfonds nodig als het alleen zou gaan om (beleidsmatige) afstemming en samenwerking?
- 8) Is er een businesscase voor het bedrijf gemaakt? Zo ja, kunt u die aan ons verstrekken?
- 9) Wat is een open regionaal energiesysteem en welke elementen kent dit systeem? Wie is eigenaar van dit systeem?
- 10) Hebt u een duidelijk beeld welke kosten dit initiatief in de nabije toekomst gaat opleveren voor de gemeente Katwijk en waaraan deze bedragen worden besteed?
 - a) Zo nee, ziet u dan met ons de parallel met een eerder genomen "samenwerkingsbesluit" met het Rijk over het voormalig Vliegkamp Valkenburg waarbij ook tevoren geen onderzoek is gedaan naar financiële consequenties?
 - b) Zo nee, is dat dan geen voorwaarde voordat we ons mengen in een bedrijfsmatige activiteit die niet tot onze kerntaken behoort?
- 11) Heeft u zicht op hoeveel kosten er in natura (b.v. arbeidsuren) er geleverd moeten gaan worden? Zijn die uren beschikbaar of leidt dit tot extra kosten elders?
- 12) Kunt u ons op korte termijn een prognose leveren, in bijvoorbeeld drie scenario's, van de (financiële en maatschappelijke) kosten en opbrengsten voor Katwijk, en de wijze waarop wij die kosten gaan dekken?
- 13) Door nu de deelname aan het Regionale Warmtebedrijf te accorderen gaat de gemeenteraad impliciet akkoord met het doen van uitgaven. Wat is de omvang van dit bedrag?
- 14) Kunt u aangeven waarom het in het Katwijks belang is om op dit moment al deel te nemen aan een Regionaal Warmtebedrijf en daarin ook fors te investeren terwijl er grote twijfel bestaat over de beschikbaarheid van restwarmte en geothermie in onze regio?
- 15) Kunt u aangeven waarom het in het Katwijks belang is om op dit moment al deel te nemen aan een Regionaal Warmtebedrijf en daarin ook fors te investeren terwijl er grote onzekerheid bestaat over een eventuele Rijksbijdrage voor onze gemeente en welke (overige) kosten daaruit gedekt zouden moeten worden?
- 16) Hoeveel bedragen de kosten voor de gemeente Katwijk als wij op een later moment uittreden?
- 17) Kunt u aangeven waarom het in het Katwijks belang is om (via het investeringsfonds) mee te delen in de risico's en kosten van een warmtenet in de Leidse regio, terwijl als er in de toekomst toch nog sprake zou zijn van een WarmtelinQ+ wij desgewenst eenvoudig een eigen aftakking kunnen realiseren die in de nabijheid van Valkenhorst ons grondgebied binnenkomt?
- 18) Wordt ook de bestaande stadsverwarming van de gemeente Leiden ingebracht of betrokken in dit samenwerkingsverband? Zo ja, op welke wijze?
- 19) Waarom is er niet voor gekozen om mogelijke taken rond de energietransitie bij Holland-Rijnland te beleggen?
- 20) Heeft u een afweging gemaakt tussen diverse organisatorische opties t.b.v. het door de gemeente (al dan niet in samenwerking met andere gemeenten) voor eigen rekening en risico (al dan niet via uitbesteding aan derden) uitvoeren van bedrijfsmatige activiteiten (die met energieopwekking of -distributie te maken hebben), en die overigens niet tot de kerntaken behoren, versus het geheel achterwege laten van deze ambitie (nul-variant)?

- a) Zo ja, kunt u ons deelgenoot maken van de ins en outs van die door u onderzochte modaliteiten en uw overweging om te kiezen voor de huidige optie en andere opties te laten afvallen?
- 21) Is het verstandig om met het oog op transparantie, bestuurbaarheid, beïnvloedbaarheid, efficiency, integrale benadering en democratische controle het aantal bovengemeentelijke samenwerkingsverbanden uit te breiden met weer een nieuwe variant, waarbij de volksvertegenwoordiging haar rol van kaderstelling en controle in de praktijk nauwelijks kan uitoefenen terwijl de risico's immens groot zijn?
- 22) Zou het in onze situatie niet verstandiger zijn vanuit het oogpunt om de complexiteit en het aantal opgaven voor de gemeente te beheersen, en tevens om de werkdruk van het ambtelijk apparaat niet onnodig te vergroten, het aantal niet verplichte taken af te bouwen in plaats van te vergroten?
- 23) Waarom trekt u geen lering uit de lessen die uit de ramp met het Warmtebedrijf Rotterdam te trekken zijn en houden we ons al lokale overheid niet verre van het aanvaarden van risicovolle bedrijfsmatige activiteiten op een domein waar onze expertise niet ligt en waar we met partners van doen krijgen die ons op alle mogelijke manieren overvleugelen?
- 24) Zou het niet verstandiger zijn om, mede gezien het feit dat terugtrekken allerlei (financiële) gevolgen heeft, in ieder geval te wachten met deelname aan dit initiatief tot er zekerheid bestaat over reikwijdte van het initiatief, beschikbaarheid van warmtebronnen, Rijksbijdragen, kostenomvang, financiering, overige implicaties (camel-nose) en toegevoegde waarde voor Katwijk?
- 25) Zou het niet verstandiger zijn om vanuit een oogpunt van voorzichtig en evenwichtig (financieel) beleid voorlopig een pas op de plaats te maken met dit initiatief, in ieder geval tot na de verkiezingen, mede gezien het gebrek aan urgentie voor Katwijk, en daarnaast alle andere risicovolle en geldverslindende zaken die met zekerheid op ons afkomen in de komende raadsperiode, waarbij een integrale afweging noodzakelijk is?

Jaap Haasnoot
Gijsbert Schrijvers
Namens de fracties van KiesKatwijk en Hart Voor Katwijk